

NÉPNEVELŐ

A MAGYARORSZÁGI KATH. TANÍTÓSÁG HIVATALOS LAPJA

Kiadja a SZENT-ISTVÁN-TÁRSULAT Budapesten.

Megjelenik minden héten egyszer, vasárnap.

Megkapja e lapot minden kath. nép-
oktatási intézet egy példányban ingyen.

Előfizetési ár: egész évre 6 K.

Kéziratokat nem küldünk vissza.

Szerkesztőség és kiadóhivatal

BUDAPEST,

VIII., Szentkirályi-utca 28.

(SZENT-ISTVÁN-TÁRSULAT)

A pályázati hirdetéseknel minden egyes szóért,
minden közlés után 6 fillér fizetendő.

Állandó hirdetéseknel nagyobb kedvezmény.
Kisebb hirdetésekre külön árszabás.

Egész oldal...kor. 50. — Negyed oldal...kor. 15. —
Fél oldal...kor. 28. — Nyolcad oldal...kor. 10. —

A díjak előre beküldendők a Szent-István-Társulathoz.

Tájékoztató.

Közgyűlésünk tárgysorozata.

A Magyarországi Kath. Tanítók Országos Bizottsága, mely mélt. és főtisztelendő gróf Zichy Gyula pécsi püspök védő elnök vezetése alatt működik, f. évi aug. 27-én Budapesten a Szent-István-Társulat disztermében (VIII., Szentkirályi-utca 28. szám alatt) szűkebb körű kiállítással kapcsolatosan tartja közgyűlését.

I. Augusztus 26-án (csütörtökön):

1. Délután fél 4 órakor a népiskolai rajz, slójd, háziipari és női kézimunkaoktatás módszerint bemutató kiállítás megnyitása a Szent-István-Társulat disztermében. A megnyitás után a kiállítás megtekintése és tanulmányozása este 6 óráig.

2. Délután 5 órakor az Orsz. Kath. Tanügyi Tanács és folytatólag a kath. tankönyvvizsgáló bizottság ülése a Szent-István-Társulat disztermében.

II. Augusztus hónap 27-én (pénteken):

9 órakor szentmise Jézus-Szent-Szive templomában.

10 órakor közgyűlés a következő tárgysorozattal:

1. A közgyűlés megnyitása.

2. Elnöki előterjesztések.

3. Az erkölcsi nevelés fontossága. Előadó: Dr. Bilinszky Lajos. A családi és iskolai erkölcsi nevelésről a bajor vidéki kath. tanítóegylet határozati javaslatát előterjeszti: Greiner Gyula.

4. a) A köznevelés gyakorlatias és szociális iránya és ennek határai a népiskolai nevelésben és tanításban. Előadó: Breznay Imre.

b) A slójdoktatás hatása a vidéki háziipari oktatás fejlődésére. Előadó: Klmda Károly.

5. a) Az 1907. évi XXVII. t.-c. mely intézkedései érinthetik a hitvallásos iskolák jellegét. A törvény intézkedéseinek magyarázata.

b) Mik a katolikus iskolák védelme szempontjából az iskolafentartók és a magyar keresztény társadalom legsürgősebb teendői? Előadó: Keményffy Dániel.

6. Az 1891 évi nyugdíjtörvény revíziója. Előadó: Bertalan Vince.

7. Indítványok.

8. A közgyűlés berekesztése: jelentés a kiállításról.

III. Augusztus hónap 28-án (szombat):

Délután 10 órakor az Országos Katolikus Tanítói segély és árcsász alap 25-ik jubiláris közgyűlése, melyen a Magyarországi Kath. Tanítók Országos Bizottsága testületileg jelenik meg.

A kiállítási bizottság. A rendező bizottság saját kebeléből a kiállítás rendezésére és ügyeinek intézésére bizottságot alakított, elnök: Dr. Zelliger Vilmos, tagjai: Ember Károly világi elnök, Dobos János titkár, Urbányi József és Wohlmut Ernő. E bizottságba a közgyűlés néhány vidéki tagot küld ki.

Kedvezményes vasuti jegyek. Az Országos Kath. Tanügyi Tanács a bizottság tagjainak és a jelentkezőknek a kedvezményes utazásra jogosító igazolványokat már szétküldte. Sürgős jelentkezéseket még elfogad az Orsz. Kath. Tanügyi Tanács Irodája (Budapest, VIII., Szentkirályi-utca 28.)

Kiállításunk. Közgyűlésünkkel kapcsolatosan rendezett kiállítás igen gazdag és értékes. A bizottság már nagy részben elkészült a rendezéssel. A kézimunkára nevelő orsz. egyesület kiállítása már teljesen készen várja a tanulni vágyó tanítókat. A kiállításon tárgyakat illetőleg tanszereket mutatnak be: a környei, esztergomi, győrszentmártoni, pozsonyi, győrcsanakfalvi stb. kath. népiskolák. A kiállítás megtekinthető díjtalanul, aug. 16-án délután. 1/24—6 óráig. 27-én 1/210 órától déli 1 óráig és 4—6-ig.

Helyesbítés, hozzászólás.

II. Nyugdíjsérelem?!

E cím alatt a «Népnevelő» f. évi 47. számában Dominkovich J. hosszabb cikket közöl s mozgalomra hívja föl a tanítói köröket. Magamnak is eddigi 600 K nyugdíjigényem a kántori fizetés 1000 K-ig való beszámításával s a három korpótlékkal 1500 K-ra emeltetvén föl a 900 K többlet után 450 K-t vagyok kötelezve a nyugdíjalapba befizetni, s e lerovás az államtól élvezett korpótlékaimból havi 30 koronás részletekben már folyamatban van.

Részemről sohasem szüntem meg hivatalos, magán- vagy baráti jellegű összejövetel alkalmával a nem állami tanítók s kántortanítók sérelmeit hangoztatni, mozgalomra agítálni, s most mégis azt álítom, hogy D. kartársamnak nincs igaza és meddő lenne s a siker legkisebb reményének látszatával sem biztathat ez ügyben a mozgalom, mert $2 \times 2 = 4$ eleve sikertelenné tesz minden reménykedést!

Hogy ezen, újabb sanyarúságunkat előidező körülmény be fog következni, az az 1907: XXVII. t.-c. megalkotásakor tisztán állott előttem, s először magam is B-durból beszélgettem róla, most is sóhajjal veszem át havonként 41'66 K-ról kiállított nyugtámért készpénzben a 11'66 koronát. De hát «Amicus Plato... sed

maximus amicus est veritas! Tanulmányoztam a tanítói fizetésre és nyugdíjra vonatkozó törvényeket, számításokat tettem, s az eredmény az, hogy rajtunk most sem igaztalanság, sem méltánytalanság nem esik! Mert így módon, ha fölemelt nyugdíjigényünk a nyugdíjalapba történt fölvetelünktől számíttatik, jogos, hogy a nyugdíjalap fönntartásához való hozzájárulásunk is a törvény rendelkezéseinek megfelelő legyen!

Szó sincs róla, hogy kívánatosabb volna ránk, ha régi és fölemelt nyugdíjunk különbözete után csak 5°-ot s az évi 2°-ot kellene fizetnünk!

Tessék csak elképzelni, mily óriási összeget tesz ki, ha csak 5000 tanító és kántortanító 450 K helyett csak 45 koronát fizetne! E különbség, ha más helyről nem pótolhatnák — s amire kilátás nincs — a nyugdíjalap esődjét idézné elő! Hiszen világos, hogy ezen 5000 tanító 1—2 évtized alatt az aktív tanítóság soraiból kilép nyugdíjazás vagy elhalálozás folytán, ez esetben milliókkal haladja meg az így kiadott nyugdíj, özvegyi és árvagyámpénz a mostanit.

Ennek folytán csak két alternatíva állhat meg. Vagy a folyamatban levő eljárás, vagy pedig a fölemelt nyugdíjtöbblet után az 5°-os hozzájárulás, de ez utóbbi csak úgy lehetséges, ha a mostani rendezéstől a nyugdíjigény föl-emelése, az eddigi szolgálat után pedig az eddigi nyugdíjigény vétetik alapul! — De ettől Isten mentsen, a két rossz közül inkább maradjunk az elsőnél. De ez nem is oly igazságtalan! Beszéljenek a számok!

Előrebocsájtom, hogy alapul az 1907. évi XXVII. t.-c. azon rendelkezését veszem, hogy a korpótlék 1893. évi okt. hó 1-től számíttatik. Föltéve, hogy az 1893. XXVI: t.-c.-ben kifejezésre jutott s érvénybe lépett volna az új törvény azon rendelkezése, hogy a nem állami tanítók fizetése mindenütt 1000 K-ra egészítessék ki, s így a kántortanítóké is, ez esetben az a tanító vagy kántortanító, ki 1893. szeptember hóban vétetett föl az országos tanítói nyugdíjalap kötelékébe, a 600 K-hoz még 400 K-t kapott volna kiegészítésül, illetve a kántortanítónak kántori fizetéséből is ugyanannyi számíttatott volna be. Ez esetben nem 50^oo, de csak 5^oo egyszeri befizetést számítva, fizetett volna 20 K-t, s 1893. okt. 1-től dec. végéig az 1/4 évi 2^oo-ot, vagyis összesen 22 koronát.

Ezen, 1893. dec. 31-re befizetésre kötelezett összeg a kinestári járulékok után számított 5^oo késedelmi kamattal 1894. dec. 31-ig 23 K 10 fill. és a 400 K utáni évi 2^oo befizetési járulékkal 31 K 10 fillére emelkedik. (Podig úgy emlékszem, azelőtt 6^oo késedelmi kamattal számíttatott, s így számításom az akkori viszonyokhoz mérten kisebb.)

Tessék most már az összeget az I. korpótlék életbeléptéig kamatos-kamattal (5^oo) s az évi 2^oo = 8 kor. hozzáadásával ezek kamatos-ka-

mataival számítani, kitűnik, hogy 1898. dec. 31-ig 7227 K-ra emelkedik!

1898. okt. 1-én esedékessé válván az I. korpótlék, ennek 50^oo-a s a negyedévi 2^oo-os járulékkal 50 1/2 K-t, vagyis a fenti összeggel együtt 122 K 77 fillért tesz ki, mely ugyancsak 1898. dec. 31-én a nyugdíjalap javára esedékessé vált. Ez összeg 5^oo-os kamatos-kamattal s az évi 2^oo-os járulékkal (= 10 K) s ezek kamataival a II. korpótlék esedékessé váltaig 212 K 06 fillerre emelkedik, melyhez hozzáadva a II. korpótlék utáni 50^oo befizetést s az 1903. okt. 1-től dec. 31-ig fizetendő 2^oo-ot = 50 1/2 K 1903. dec. 31-én 262 K 56 fillért vett volna be a nyugdíjalap.

1904. január 1-től ez összeg az évi 12 K 2^oo-os fizetési járulékkal s a kamatokkal 1907. június 31-ig 386 K 11 fillérre emelkedik.

Tekintsük most már azt, hogy a mostani eljárás szerint az új törvény alapján az I. II. korpótlék 200 K-ról 400 K-ra emeltetett föl és számíttatik is, a 200 K többlet után a múlt évi jul. 1-től e 200 K után ismét 50^oo = 100 K s a 2^oo-os járulékkal 2 K, vagyis 102 K újabb követelése van a nyugdíjalapnak, mely a fenti 386 11 K-val, ennek kamatával s a 800 K 1/2 évi 2^oo-os járulékaival 1907. dec. 31-ig 505 K 76 fillerre rug fel. De még itt sem állhatunk meg! A 800 K többlet után a f. évre esedékes 16 K 2^oo-os befizetési járulékkal s az okt. 1-én esedékessé vált III. korpótlék után 50^oo, a 100 K után negyedévre esedékes 50 fill. s az 505 K 76 fillér egy évi kamata = 25 K 28 fill. summa summarum 597 K 54 fillér. Most pedig követelnek s levonnak tőlünk 474 és fél koronát, *vagyis nyerünk 123 K 04 fillért!* Világos, hogy azok a tanítók, kik 1893. évi október 1-je előtt működtek, ha nyugdíjra való föltételük idejétől visszamenőleg, a kifejtetem elv és számítás szerint köteleztetnének a nyugdíjtöbblet megfizetésére, még súlyosabban volnának terhelve!

Bármily nehezen esik is tehát a fizetés, itt igaztalanság nincs; legfőjebb azok károsodnak, kik csak 2—10 éves tanítók, s most nyugdíjigényük 600 K-ról 1000 K-ra emeltetvén föl, e pár év miatt 200 K-t kell fizetniök. De ezek megnyugvással viselhetik ezt annak tudatában, hogy ők nem vesztenek éveket, a korpótléknál beszámíttatlan éveket, mert teljes szolgálatuk arányában élvezendik azt.

Elismerem, hogy fejtegetéssel szembe-helyezhető állítás, hogy ha évenként s esetenként kiíratott s beszédetett volna a járulékkal, az után nem volna esedékes kamat. De ez sem dönti meg állításom lényegét.

Meddőnek vélek tehát ez ügyben bármily nyugalmat. Hanem *okadatolt, hogy az állami és a nem állami tanítók közti fizetésellérés megszüntetését sürgezzük. Igen, indítsanak a tanítói körök összefogva az iránt mozgalmat, hogy fizetésünk tévessék egyenlővé az állami tanítókéval;*

teljes szolgálatunk idejére kiterjesztessék a korpálék-jogosultság s a kántori fizetés ne számítassék be tanítói fizetésnek. Miniszterünk megmutatta, hogy sanyarú helyzetünk iránt nem érzéketlen s ígéretet is tett, hogy fizetésrendezésünket nem tekintti véglegesnek.

Rózsaszentmárton.

Blanár Imre.

Az erkölcsi nevelésről.

A nevelésnek a kiskorú embert el kell látnia mindazon erkölcsi értékű javakkal, tulajdonságokkal, melyek képessé teszik arra, hogy boldogulni tudjon abban a társadalomban, amelyben élni lesz hivatva; hogy társadalmának fejlődését elősegíteni képes legyen és hogy általános emberi rendeltetését betölthesse.

Eredetileg a család kötelessége, hogy gyermekeit nevelje. A nevelés összes feladatainak megoldására köztudomásúlag a család képtelen. Ezért alakotta a társadalom a család nevelőtársául az iskolát. Az iskola tehát *nevelő tényező*. A nevelés erkölcsi alapon nyugszik, mert az embernek erkölcsre van szüksége, hogy rendeltetését betölthesse. Az erkölestelenségük miatt pusztuló vagy satnyuló nemzetek, hatalmak bizonyítanak e tétel igazsága mellett. Ezt soha senki sem tagadta; hogy most mégis kiemelni szükséges, oka az, mert ma sokan az erkölcsöt az Istentől és hittől elszakítva, hamisan magyarázzák. Az Istentől, a hittől elszakított erkölcs képtelenség. Az úgynevezett független erkölcsre épített nevelés nem válik az ember javára.

Igy tehát az iskolát, mint fontos társadalmi nevelő tényezőt, a független erkölestől meg kell óvni, meg kell szabadítani.

Ezen szempont megvilágítására először vizsgálunk kell, mi az *erkölcs lényege*. Az erkölcs tartalmát *jóselekedetek* teszik. Ehhez a cselekedetek megítélése s a jóselekedetek kiválasztása szükséges. A jóselekedet megítéléséhez állandó, változatlan, közös és egységes *alaplémérték* kell. Ez az *alaplémérték az ember végső célja*. Szükséges kelléke az *ész* és a *szabadság*. E mellett az erkölcs egy, az embert létrehozó és céljait kitűző, az embernél fensőbb lénynek, az *Istennek* létezését teszi szükségessé. Mert e nélkül elképzelhetetlen a jóselekedetre való *kötelezettség* (obligatio) és *erkölcsi kényszer* (sanctio).

Az igazi erkölcs *általános és változatlan*, mert csakis így lehetséges az egyéni és békés társadalmi élet és fejlődés. Mindez pedig *a hithez*, mint az erkölcsösség biztos alapjához, lényeges kellékéhez vezet.

Vizsgáljuk, a független erkölcsben megvannak-e ezek a lényeges kellékek?

Az Istentől független erkölcs képtelen a *jó és rossz közötti különbség alapjának* megállapítására. Sem a Spencer Herbertől a művészeti szféráig emelt *érzéki élvezetek*, sem a Stuart Milltől felmagasztalt *közérdek* nem lehet

ez az alap. Mászt pedig eddig nem találtak. Az érzéki élvezet egyénenként változó alapot ad s a közérdektől eltekint; a közérdek a független moralisták konstrukciójában pedig elejti az egyén érdekét. Ez magával hozza az ember végcéljának csupán a földhöz való kötöttségét, tehát örökös ingadozását épen úgy, mint az Istentől való eltekintést.

De képtelen a független erkölcs (moral) a kötelezettség (obligatio) megállapítására is. Tagadhatatlanul sokat kutattak e téren. Keresték az alapot az ösztönben, az embernek önmaga fölött való hatalmában, a lelkiismeret szavában, a köteleességérzetben úgy mint a becsületérzetben, a rokonérzetben (szolidaritásban), az állami törvényben, sőt a hazaszeretetben is. Legtetszősebb és legkapósabb volt ezek közül a lelkiismeret szava, melyről maga Rousseau bevalotta: «Nincs ember, aki legrosszabbá nem válhatnék, ha mindig csak lelkiismerete szavára hallgat»; és a köteleességérzet, amelyről pedig a gondolat létrehozója, Kant mondotta: «Ha az ész önmaga is szabja a törvényt, nem képes annak Isten nélkül érvényt szerezni». Az állam törvényei általában tiltók, örökké változók és mindenütt elégtelennek bizonyultak a közérkölcsek megteremtésére.

A hazaszeretet pedig, mint a pára elenyészett. Hiszen a független morál mai követőinek legnagyobb és legzajosabb része a hazátlanságot is hirdeti.

A független morál az *erkölcsi kényszer* (sanctio) alapjának megteremtésére sem képes. Nem, mert az ember önmagától és önmagáért áldozatos cselekedetre és lemondásra képtelen. Az ész sem adja ezt az alapot, mert a tudás és az erkölcs két külön dolog.

A független morál az erkölcs *változatlan-ságát és általánosságát* sem képes megteremteni. Eddig sem voltak, ezután sem lesznek képesek a független moralisták a *jó* fogalmát egységesen megállapítani. Hasonlóképpen lehetetlen elképzelni az erkölcsi elvek egységességét és állandóságát. Franciaország iskolai gyakorlata fényesen tanúskodik amellet, hogy a vallási alapot elvető erkölcsi oktatás ország-részenként egymásnak szinte ellentmondó különbözeteket és örökös ingadozásokat mutat. A szükséges *egységet* sem tudja a független morál alapján álló iskola megteremteni.

Mindaddig, míg pozitív vallások lesznek — s ezek mindenkor lesznek — a független morál alapján álló iskola élethalálharcot fog vívni életadóival, a nálánál hatalmasabb nevelőtársal: a családdal. A család pozitív hitéből táplálkozó erkölcsi felfogása elsöpri az iskola gyökértelen morális hajtásait, de egyúttal elsöpri ez a veszedelmes surlódás a zsenge lelkek erkölcsi talaját, humusát is. Ez a két hatalmas malomkő összemorzsol mindent, ha ellentétesen működik s a legjobb esetben is erkölcsi sivatag kél a nyomában. Fokozza ezt az ellentmondást

az is, hogy vallás és hazafiság nélkül nem találnak egységesítő pontokat a nevelésben és oktatásban; nem lesz egység a tanulmányokban és a legnagyobb ellentmondásokba éppen a tanítók, tanárok keverednek egymással, holott ezeknek kell a legbensőbb egységben, erkölcsi szolidaritásban állaniok, ha egységes hatással gyümölcsöző nyomot akarnak hagyni az ifjú lélekben. Egy nagy káosz, az ellentmondások egész sorozata és az erkölcsi alap teljes lerombolása lesz ennek az iránynak az eredménye. Ezt különben az őszinték, a nép igazi barátai a független moralisták közül is beismerték; a gyakorlat pedig szomorú eredményeket mutat fel a független morál alapján működő iskolák határaitól.

Először is belátták, hogy nevelni képtelenek, azért azt hirdették, hogy az iskola csupán tanít. Ezt annyira komolyan vették, hogy a tanulni-valókkal túlszámolták elárastották iskoláinkat s így erről az oldalról is lehetetlenné tették a nevelést. Mert az ifjak szellemét megterhelték, ezzel kedélyüket kiszáritották, lenyüket blazirtá tették. A sokat markolás következménye a kevés igazi tudás lett. E sekélyes sokféle félismeret azután közvetlenül is megtámadta az erkölcsöket. Tehát a független morál alapján álló, csupán tanító iskolák az erkölstelenség fészkei lettek.

A franciaországi független morálu iskolák nevelési gyümölcsei kegyetlen igazságát hirdetik ezen tetelnek: «A független morál iskolái esödöt mondtak. A hazátlan és istentelen egy fán teremnek». (Guillot, párisi tanfelügyelő.) «Az erkölcsi esödöt mindenki beismeri.» (Buisson.) A bűnügyi statisztika még világosabban beszél.

1886-ban 23 ezer kiskorú állott a törvényszék előtt, 1887-ben már 28 ezer, az esküdtszék pedig 580 kiskorút ítelt el. 1882-től 1902-ig az ifjú bűnösök száma megkétszereződött. És az elítéltek közül 89 százalék a független morál alapján álló iskolák növendéke volt. Ezek a számok rémséges, de igaz tanúk. S ilyen természetű a statisztika tanúság-tétele az olaszországi szabadiskolák nevelési eredményei felől is. Az orosz minszki és jekaterinoszlavi kétnemű középiskolák tanulóinak szabadszerelmi virágzó egyesületei a legirtóztatóbb vádoló a független morálu iskoláknak. És általában az európai és amerikai államok semleges iskolái kevésbé használható anyagot adnak a társadalomnak, mint a hittel kapcsolatos erkölcs alapján álló iskolák.

Különben köztudomású, hogy a független morál véres napjait keresztülélt francia forradalom után I. Napoleon restaurációja alatt «addig amíg a hit helyett kellő tudományos alapot nem találnak a morálnak — a nép érdekében» visszatértek az Istenhez. És ez alapon összeszedte magát a francia nemzet. Ma ismét züllik, kilökvén erkölcsi világa alól a hitet. Mindenkör igaz lényegében I. Napoleon mondása: «Vallás

nélkül agyonütnek egymást az emberek egy izletes körtéért és egy szép asszonyért». Igazat mond *Rousseau* is: «Előbb azt hittem, hogy az ember vallás nélkül is tisztességes lehet; e tévedésből azonban kigyógyultam». *Goethe* ezen szavai pedig: «Önzetlen jellemekre, akiket nagyra lehet becsülni, csak ott akadtam, ahol buzgó vallásos életet találtam». — egészen világossá teszik, hogy csakis a hitre épített morál teszi az egyéneket olyanokká, hogy magukat boldogítani is képesek, emellett megadja nekik az erőt, hogy belőlük békés és fejlődésre képes társadalom alakuljon.

Az az iskola tehát, mely független erkölcsöket tanít, nem használ sem az egyénnek, sem a társadalomnak, mert igazi értékes erkölcsi javakkal, tulajdonságokkal nem képes ellátni tanítványait. Ezzel aztán a független morál alapján álló iskola a társadalmi evolúciónak is kerékkötőjévé válik. *Kidd* hatalmas munkájának végső következtetése teljesen igaz. E szerint pedig: «A társadalom evolúciójának főtényezője a vallás. A létért való küzdelemben a vallásos fajok győztek. A fajok győzelmét nem a nagy szellemi tehetségek, hanem bizonyos erkölcsi tulajdonságok biztosítják, főként az erély, a szorgalom és a kötelességérzet. Ezt pedig igazán a vallás adja meg».

Tehát: tekintsük bár az ember egyeni, társadalmi, vagy általános rendeltetését, el kell fogadnunk, hogy csak az a nevelés képes az embert rendeltetéséhez juttatni, tehát boldogítani, amely az Istentől fakadó, a hittel kapcsolatos erkölcsöt veszi alapul. S mivel a nevelés csak akkor eredményes, ha hatásai egyenletesek, folyamatosak, állandóak és egybehangzók, az iskola csak akkor nevelhet, ha az iskolaidő minden pillanata vagy közvetlenül, vagy közvetve, de állandóan szolgálja a nevelés gyökerét tevő erkölcsös hatásokat, vagyis más szóval, ha nemcsak a hittani órák, hanem minden tantárgy alkalmas tételei s az egész iskolai és iskolán kívüli élet ágazatai mind a hittel kapcsolatos erkölcsöket hirdeti, gyakorolja, a tanító pedig erre példájával buzdítja a reábizottakat. Vagyis: csupán a hitvallásos iskola lehet a szó igaz értelmében nevelőiskola, mert élete a hitre épített erkölcsökből meríti erejét, föladatait.

Dreiszigler Ferenc.

Vélemények.

A veszpréme gyházmegyei róm. kath. tanítóegyesületnek folyó évi nagygyűlése a következő javaslatokat terjeszti a Kath. Tanítók Orsz. Bizottságának augusztusi közgyűlése elé:

I. Ifjúsági egyesületek szervezése. Előadó *Egri Károly sárdi tanító.* Határozati javaslat:

1. Mondja ki a közgyűlés, hogy az iskolai vallás-erkölcsös és hazafias nevelés fejlesztése és erősítése, a szerzett közhasznú ismeretek megőrzésére és gyarapítására végett kívánatosnak tartja, hogy ifj. egyesület minden községben létesíttessék.

2. Miután az ifj. egyesületek alkotására és nevelésére szükséges gyakorlata nincsen minden tanítónak, az egyh. megyei hatóság sziveskedjék módot találni arra, hogy az egyházmegyei tanítók kezébe alkalmas útmutató vezérkönyv kerüljön.

3. Ezen vezérkönyv megírására Kovács Sándor marcali igazgató-tanító, mint a legvirágzóbb egyesület alkotója, felkérendő.

4. Tisztelettel megkérjük az egyházmegyei hatóságot, hogy ezt a törekvést támogatni kegyeskedjék s azon tanítók, kik ily egyesület felállításában és vezetésében fáradoznak, az egyh. megyei főhatóság, vagy a veszprémi káptalan kezelése alatt álló alapokból illő jutalomban részesíttessenek.

A zirc-b.-szombathelyi kör indítványa: Az ifj. egyesületek szervezésében a községi eljárás és az intelligencia is tevékenykedjék. «A pap a valláserköles áldásait, jegyző a mindenkinek szükséges községi közigazgatást, a polgárok jogait és kötelességeit, gazdasízt a gazdasági tudnivalókat, biztosításügyet, maga a tanító a szocializmus helyes és helytelen irányát stb. ismertetné meg az ifjakkal és a néppel. Tárgyalandó a szervezés mikéntje, s a szervezés elé gördülő akadályok elhárítása, pl. a többféle vallás, a helyiség kérdése stb.

A kiskomáromi kör hasonló szellemű indítványa mellett már az iskolai tanulók között ú. n. gyermekkörök megalkotását javasolja, amelyek felolvasás, előadás, mese, szavaltat, dal, ének, játék, beszélgetés, pástorjátékok s gyermekszindarabok előadása, kirándulások rendezése által mintegy a meglevő ifj. egylethez kapcsolódhatnak s a vonalmat ezek iránt felébresztenék. A tisztikar lehetőleg ifjak sorából választandó.

II. A tanítói nyugdíjtörvény revíziója. Előadó Nyers Imre zalaszentői tanító. A tanítói nyugdíjrevízió tárgyában készített ismeretes javaslatot megoldotta az alábbi pontozatokkal:

1. Azok a tanítók, akik az új fizetési törvény előtt az 1893. évi fizetéstörvényben biztosított 100, illetve 200 kor. korpótlék élvezetében nyugdíjaztak, nyugdíj-emelésben részesedjenek, illetve az 1907. XXVII. t.-c. alapján régi korpótlékuk a meg 100, illetve 200 koronával kiegészíttessék s ez nyugdíjukba beszámíttassék.

2. Az állami tanítók statusa, mint ezt maguk az állami tanítók is óhajják, vétessék ki a tanítói nyugdíjalap kötelekéből s az így felszabaduló összeg annál biztosabban lehetővé tenne a 40 év leszállítását s az 50%-os pótlékot kevesbitését.

3. A nyugdíjalap pénztét ne csak az állam használja 20%-ra, hanem adják kölcsön reális, jó alapokon álló s dolgozó szövetkezeteknek 50%-ra s ezzel a szövetkezetek közhasznú tevékenysége is fellendülne s a nyugdíjalap is tetemes jövedelemhez jutna.

Rusnyák Ferenc,
egyesületi jegyző.

Gubicza Lajos,
egyesületi vil. elnök.

III. Az Egri Főegyházmegyei Róm. Kath. Tanítóegyesület egri köre f. évi május hó 26-án tartott rendes gyűlése határozata folytán azon tiszteletteljes kérelmet intézzük a Tek. Elnökséghez:

1. hogy az 1907. évi XXVII. t.-c.-nek a nem állami tanítókra, iskolákra és iskolafentartókra egyaránt igazságtalan és sérelmes pontjainak orvoslását a kormánytól kérelmezni, illetőleg erre vonatkozó javaslatát a magyarországi kath. tanítók f. évi nagygyűlésén tárgyalásra előterjeszteni sziveskedjék:

2. mély tisztelettel felkérjük a Tek. Elnökséget az 1891. évi nyugdíjtörvény revíziójának sürgetésére, valamint a Kath. Tanítók Százasa Bizottságának ez irányban a kormányhoz intézett memorandumának nyilvánosságra hozására:

3. a magyarországi kath. tanítók f. évi nagygyűléséből a nagyméltóságú püspöki kar elé olyan értelmű emlékirat intézését kérjük, hogy azok a kath. tanítók, akik az 1907. évi XXVII. t.-c. 4. §-a alapján az államkincstártól személyi pótlékban részesülnek, az 1907. évi

XXVI. t.-c. 9. §-ának analogiájára illetékes egyházi főhatóságuk kinevezése alapján ugyanakkor igazgató-tanítókká léphessenek elő.

Mély tisztelettel maradtunk
Egerben, 1909. július hó 12.

Gáspár István
jegyző.

Péreg Antal
pépost, kanonok, elnök.

Augusztusi gyűlésünk.

Indítvány a Magyarországi Katholikus Tanítók Országos Bizottságához.

A katolikus tanítók országos bizottsága megalakulása óta mindenkor a legnagyobb tevékenységet fejtette ki a katolikus népoktatás ügyének fejlesztése és a népkultúra színvonalának emelése érdekében, mely téren elért sikerei szinte páratlanok.

A szellemi téren kifejtett munkálkodása közben nem feledkezett meg a népoktatás napszámásait, a néptanítók anyagi érdekeinek megvédéséről sem és évről-évre fel-emelte szavát, hogy a néptanítók fizetése, valamint nyugdíjhoz való joga is a megváltozott kor és más tisztviselők anyagi helyzetéhez arányosan rendeztessek.

Nem feledkezhetett meg e bizottság arról sem, hogy a népoktatás az elemi népiskolánál kezdődik és a tanítóképzésnél végződik. Aminthogy a tanítóképzés reformját s a tanítóképzők számos kérdéseit bizottsági ülésein többször tárgyalta s a tanítóképzők életének megfigyelése egyik feladatát is képezi. Ámde a kath. tanítóképző tanárok anyagi érdekeinek megvédése vagy fizetésének rendezése érdekében e bizottság kérő vagy óvó szavát soha föl nem emelte, pedig e téren a kath. tanítóképző tanároknak súlyos sérelmeik vannak.

Fizetésük egységesen rendezve, sem korpótlékuk nincsen. Lakás tekintetében valóságos lakásinségben szenvednek, mert lakáspénzük sok helyen kisebb, mint a velük egy városban működő elemi iskolai tanítóké. De a legnagyobb sérelem a nyugdíjigény megállapításánál éri a tanárokat, midőn a még esetleg államsegélyből nyert fizetésnek egy része is a hiányzó lakbér kiegészítésére levonatik úgy, hogy az esetleg VIII. vagy IX. fokozatba beosztott tanárok 2600 kor., 2600 kor. helyett csak 3200—2100 korona nyugdíjra tehát a korpótlékról nem is szólva 400—500 kor., összesen 1500 koronával kevesebbre lesznek főlve mint a velük egy rangsorban működő állami tanártársaik.

Indítványozom tehát 1. hogy a Katholikus Tanítók Országos Bizottsága a kath. tanítóképző-tanárok ügyét magáévé téve egy föliratban kérje a nagyméltóságú püspöki kar támogatását és forduljon a m. kir. tanügyi kormányhoz, hogy miként azt a Tanítóképző Tanárok Országos egyesülete is kifejtette, a már különben is egyrészt államsegélyt élvező tanárok fizetése és lakáspénze egységesen rendeztessek s a korpótlék élvezete és kötelező volta reájuk is kiterjesztessek.

2. Hogy úgy iskolafenntartó hatóságuktól, valamint az államsegélyből nyert fizetésük is a nyugdíjba teljes egészében, minden levonás nélkül leszámíttassék.

Esztergom, 1909. július 30.

Oberth Ágoston
az orsz. kath. Tanügyi Tanács szá-
zas bizottsága és tankönyvbíráló
bizottságának tagja.

EGYESÜLETI ÉLET.

Meghívó. A hédervári alesperesi ker. róm. kath. Tanítóegyesület f. évi szeptember hó 9-én, 1/29 órakor kezdődő közgyűlését Zámolyon tartja, melyre az egyházi s világi tagtársakat és a tanügy barátait tisztelettel meghívja az elnök. A közgyűlés tárgysorozata: 1. Szentmise. 2. Hymusz. 3. Elnöki megnyitó. 4. A múlt évi közgyűlésről es a f. évi állandó választmányi ülésről felvett jegyző-

könyvek felolvasása. 5. Gyakorlati előadás. 6. Pályamunkák s bírálatának felolvasása. 7. Elnöki előterjesztések. 8. Pénztáros jelentése. 9. A jövő évi közgyűlésre szóló gyakorlati, kötelező elméleti és pályatételek kitűzése. 10. A jövő évi közgyűlés helyének meghatározása. 11. Egy egyházi választmány és egy világi pótvalasztmányi tag választása. 12. Indítványok. 13. Az országos segélyalapi és egyleti tagdíjak befizetése. 14. Pápai Hymnusz. Alsóvámos, *Duáliszy Géza* egyleti jegyző.

Meghívó. A rozsnyó-egyházmegyei róm. kath. tanítóegyesület XXVII-ik közgyűlését folyó 1909. évi augusztus 23. és 24. napjain tartja meg Rimaszécsen. A tárgysorozat főbb pontjai: Reggel 8 órakor Veni Sancte s szentmise. A közgyűlés kezdete 9 órakor a vendéglő nagytermében. Megnyitás. A mult évi XXVI. közgyűlés jegyzőkönyvének felolvasása. Folyóügyek. Értekezések: a) Az iskolai szülői értekezletek rendezése, s ennek kapcsán a testi, szellemi és erkölcsi házinevelés irányítása. b) A kézimunka tanítás anyaga, módszere és haszna: s mennyiben szolgálja ez a háziiparnak a nép között való elterjedését? c) Milyen legyen a tananyag helyes feldolgozásának módja, hogy az a tanulási kedvet minél inkább felébressze és a gyakorlati életnek neveljen? A kath. tanítói segélyalap és a kath. tanítók orsz. 100-as bizottsága üléseire képviselő küldés. Az orsz. Kath. Tanügyi Tanács 5 tételének megvitatása. A jövő évi közgyűlés helyének megállapítása után a közgyűlés berekesztése. Ezen közgyűlésre az egyesület t. tagjait és a tanügy barátait tisztelettel meghívja. Jászó, 1909. július hava. *Tóth Géza*, egyesületi v. elnök.

IRODALOM.

Tanítók Évkönyve II. A Szent-István-Társulat mindenkor a legnagyobb elismeréssel adózott a néptanítói kar tiszteletreméltó munkásságának. Támogatóit, munkatársait látta bennük a nemzeti és keresztény szellemű népnevelés munkájában. Ezt az elismerést és méltánylást azzal is kifejezésre akarja juttatni, hogy a kath. tanítóságnak teljesen díjtalanul fogja kezébe juttatni a *Wohlmuth Ernő* által szerkesztett *Tanítók Évkönyvét*, mely a kath. tanítónak útmutatásokkal szolgál az iskolában való s az iskolán kívüli hivatása teljesítésében. Ez örvendetes hírt azzal a figyelmeztetéssel közöljük t. kartársainkkal, hogy minden egyéb hasonló zsebkönyv beszerzése ezáltal teljesen fölöslegessé vált, miután a «Tanítók Évkönyve» nemcsak a szükséges tudnivalókat tartalmazza, hanem jegyzetek számára üres lapokat is foglal magában. Az Évkönyv néhány nap múlva jelenik meg.

A Szent-István-Társulat pártoló tagsága. Újra bekopogtatunk jó embereink ajtaján s jelentjük, hogy rövid idő múlva kikerülnek a nyomdából azok a jó könyvek, melyeket ez idén *pártoló tagjai számára* készített a Szent-István-Társulat. Író, rajzoló, nyomdász és könyvkötő mind a tőlük telhető legjobb munkát végezték. Mindegyikük megérezte a népnek azt a szeretetét, a műveltség terjesztésének azt a buzgalomát, az *Isten, a haza és a kereszténység* fenséges gondolatainak erősítésére irányuló azon lelkesedést, mely a legrégebb magyar katolikus irodalmi társulattal a népies irodalomnak e vállalatát megindította; e szeretet, buzgalom és lelkesed-

dés szárnyakat adott elméjüknek, megserényítette kezeik munkáját és a *pártoló tagság könyvecskéi* a mult években szétküldött könyvek méltó folytatásaként vetekednek bármelyik hasonló irányú magyar vagy német vállalat kiadványával. Nincs közöttük egy sem, amelyik felesleges volna. Nincs közöttük egy sem, amelyik a hasznos tudnivalók egész seregével ne kecsesgöngyölítene. Nincs közöttük egy sem, amelyik az új irodalmak receptje szerint készült volna s istentagadást, hazátlanságot vagy erkölcstelen életet prédikálna. Mindegyik nélkülözhetetlen tanácsadója lesz annak, aki megveszi. Mindegyik a lelki és testi boldogulás arany-tanácsaival kedveskedik. Mindegyik erősíti és terjeszti a hazánk és társadalmunk alapjait alkotó nagy gondolatokat; védi főnállásunk és boldogulásunk biztosítékait; szószólója azoknak az eszméknek, melyek ezer év viszontagságai között az új ezerévek számára megőrizték Szent István birodalmát. Falusi embernek, aki legfeljebb ünnepnap vagy télen ér rá az olvasgatásra, hónapokig elég az az olvasnivaló, amit a *Szent-István-Társulat pártoló tagjainak ad*. Egész esztendőn át forgathatja a Szent-István-Társulat 1910-re szóló *Nagy Képes Naptárát*, mert ha a mult év eseményeiről szóló krónikákat az elmés és tanulságos történeteket már elolvasta is, a *pontos vásárjegyzékre*, a polgári ügyiratokra, s a gazdasági tennivalók lajstromára egész éven át szüksége lehet. A gazdálkodásra nézve ad megbeszélhetetlen tanácsokat a *Kisgazda Tanácsadója* című hasznos könyvecske is. Reámutat a gazdálkodás olyan módjaira és fogásaira, amelyekkel szorgalmas ember megháromszorozhatja-négyszerezheti jövedelmét. Kipróbált utasítása szerint javíthatjuk földünket; értékesíthetjük azt is, amiből eddig semmi hasznunk sem volt; nemesíthetjük állatainkat; kincsébányává változtathatjuk a veteményeskertet és a gyümölcsösöt. A test, az anyag haszna mellett gondolkodni a könyvecské a lelki élet előmenetelére is. Tavaly megjelent a *Szentek Életének* első része, most követi ezt a második: az áprilisban, májusban és júniusban ünnepelt szentek élettörténetei. Ma, amikor tudós emberek, kikiáltott írók s felkapott politikusok hirdetik azt a hamis tant, hogy csak a vagyon boldogít, hogy a test minden s a lélek semmi, ma százszoros jelentősége van a szentek életét tárgyaló olvasmányoknak. Ezek ugyanis megmutatják, hogy a szentek és mártírok mennyit tűrtek, mennyit szenvedtek, milyen áldozatokat hoztak az igazságért, az elvekért, Jézus Krisztusért és Anyaszentegyházáért s e példákkal minket, kapzsi korok gyermekeit is hasonló életre buzdítanak s az elvekért való küzdelmekre megerősítenek. Egészségünk ápolásának módjaira tanít meg a pártoló tagsági illetmény negyedik könyve: *Az Egészség Könyve*. Röviden összefoglalja a híres orvosok tanításainak esszenciáját. Megmutatja a betegségek

megelőzésének és kikerülésének s testi erőink megőrzésének és fokozásának útjait. A latin közmondás szerint ép lélek csak ép testben lakozik, lelkének frissességét, erejét és rugékonyságát is gondolja tehát, aki e könyvecske tanácsait megfogadva testét okosan ápolja. Az «Uj Kis Tükör» című hasznos munkának negyedik része ez a könyv. Mindezeket a hasznos könyveket az előbbi évek módszere szerint csak két koronáért küldi meg pártoló tagjainak a Szent-István-Társulat. Szétküldésüket a tagsági díj beérkezésének sorrendjében október hű első felében kezdjük meg. A gyűjtők által bejelentett tagok illetményeit bérmentve és egybe csomagolva a gyűjtő címére küldjük, azokat a gyűjtőket pedig, kik 10 pártoló tagot gyűjtenek s ezek évi díját beküldik, könyvjutalomban részesítjük. Két korona oly csekély összeg, hogy azt még az egyesületek által igénybe vett polgártársaink is könnyen nélkülözhetik, az érte adott könyvek pedig a magyar népies irodalom legjava. Nem üzleti érdek vezette és vezeti a Szent-István-Társulatot a pártoló tagság intézményének megalkotásával. Hazafias és keresztény kötelességet teljesített a magyar nép ezreinek jó könyvekkel való ilyen ellátással. Hazafias és keresztény kötelesség teljesítésében való segédkezésre szólít föl, amikor arra kéri a néppel érintkező intelligens férfiakat és nőket, hogy terjesszék a katolikus magyar nép körében a pártoló tagság intézményét. A rossz könyvek és rossz hírlapok hatását csak jó könyvek és jó hírlapok ellensúlyozhatják: az ellenséges világnézet egy-egy támadását veri vissza, aki olvasókat szerez a Szent-István-Társulat kiadványainak. *Jelentkezünk és küldjük be a két korona tagsági díjat az igazgatósághoz: Budapest, VIII. ker., Szentkirályi-u 28. szám.*

A magyar beszéd tanítása az Ember—Margitai—Mihalicska-féle Olvasó- és Tankönyvek alapján az osztott és osztatlan népiskolában.

A II. osztály könyve. A magyar beszéd tanításánál követendő tanítási eljárást az első osztályról szóló közleményünkben kifejtettük. A második osztályban fokozatosan tovább haladunk a megkezdett úton. Miután az előző év beszélgetési anyagát átismételtük és kibővítettük, áttérünk a második osztályban elvégzendő tárgykörökre, amelyek szorosan hozzáfűződnek az első év beszélgetéseihez. A gyermekek a magyar beszélgetésekben az első nehézségeken immár némileg túlestek, a haladás sokkal könnyebb és gyorsabb lesz. Minden beszélgetésünk azonban most is a szemlélés, főleg a cselekvő szemlélés alapján történik. A beszédbeli ügyesség, az átvett új nyelvalakok begyakorlásával, napról-napra fokozódik. Ezen osztályban a magyar beszélgetésekben nagy segítőeszközünk a magyar írás és olvasás megkezdése, mert a magyar olvasással a hangoknak tiszta, a helyes beszédben használatos gyakorlására az egyes hangképek (betűk) ismertetésénél a legtöbb alkalomunk kínálkozik és az egyes olvasási gyakorlatok folyamán sok új szóval gyarapszik a magyar szöbbség.

Az olvasási gyakorlatok a szóban levő könyvben úgy vannak szerkesztve, hogy az ismertetett betűk nemesak szavakban, hanem rövidke, értelmes mondatokban is előforduljanak. A szerzők ezzel meg akarták könnyíteni

a magyar beszéd tanítását és a magyar olvasást a beszélgetések kiegészítő és támogató eszközévé tették.

A második osztály beszélgetéseinek tárgykörei: *A templom. A község. A község lakói. A nap részei és a hét. A második osztály magyar beszélgetéseinek része a könyvben az előző osztály anyagának kibővítésével kezdődik. Adott kérdésekre, feleletekben kidolgozott következő olvasmányokat közli: Iskolaház. Az iskolaudvar. Az iskolakeret. Az iskolai élet. A kis tanuló az iskolában. stb. A szülői ház köréből: Az én otthonom. A család. Az étel és ital. A háziállatok. A szárnyasok. Ezek után következnek: A község. A templom. A vasárnap. A temető. A község olvasmány alakjában. A községi élet. A község lakói. Kik lesznek még a községben?* Ezekből meríti a tanítás azt az anyagot, amelynek alapján a magyar beszédet gyakoroljuk. Az új nyelvalakok, amelyek a gyakorlatok olvasásával a tanulók nyelvértékévé válnak, a következők: A ragok használatának folytatása, nevezetesen az idő- és módrag. A múlt és a jövő idő begyakorlása. Ezen nyelvalakok helyes és öntudatos alkalmazásával a tanuló mindinkább közeledik azon cél felé, amelyet a tanításterv előír, hogy a gyermek magyar beszédképességének itt már bizonyos nyelvértéket kell föltüntetnie, hogy a helyragokat és a birtokviszony egyszerűbb alakjait, úgyszintén a cselekvésszókat a jelen, múlt és jövő időben helyesen alkalmazza. Lássuk már most, hogyan járjunk el.

Az első osztály magyar beszélgetéseinek átismétlésére 2—3 hetet fordíthatunk. Az anyanyelvi írást és olvasást ugyanannyi időn belül gyakoroltatjuk, hogy ezzel úgy az írásban, mint az olvasásban való ügyesség a rendes menetbe jusson. Ezután a beszélgetések második osztály anyagára és a magyar írás- és olvasásra kerül a sor. Ezt legfőljebb három hónapon belül alaposan elvégezhetjük. Az olvasást ugyan még előbb is befejezhetnők, de mert az írásra is nagy gondot kell fordítanunk, a cél érdekében inkább lassabban haladunk. Itt pedig nem a betűalakokat és a másolást kell érteni, hanem azt, hogy a tanulók előmondás után helyesen írjanak, majd pedig egyes szavakat és rövid két-három szóból álló mondatokat maguk is önállóan leírni tudjanak. Itt van a legjobb alkalom arra, hogy az egyes hangokat jelező betűket, különösen pedig azokat, amelyek az anyanyelvből eltérnek, jól begyakoroljuk, hogy később ezel küzdeniök ne kelljen. Fontos ez főképen a kétjegyű mássalhangzókat illetőleg. Ezeket állandóan gyakoroljuk. Az olvasás minden fokán tartuk be azt az elvet, hogy *mindent, amit a tanuló olvas, azt értse is.* A beszéd szempontjából is nagy hasznunkra van ez, mert a szóknak az olvasási gyakorlatok alkalmával való többszöri olvasásával a gyermek megjegyzi magának azokat. Ez azonban csak akkor lehetséges, ha az értelmöket is tudja.

Azon idő alatt, amíg a tanulók a magyar írást és olvasást tanulják, a magyar beszélgetéseket teljesen az első osztályban követett mód szerint vezetjük. Amint azonban a magyar írást és olvasást elsajátították növendékeink, azonnal felhasználjuk azt a beszélgetésekre, még pedig úgy, hogy az egyes gyakorlatokban előforduló új kifejezéseknek megértése után, a beszélgetéseket olvastatjuk is. Ismétléseknél és a begyakorlásnál a kérdésre a gyakorlatban foglalt feleleteket olvassák. A magyar nyelven való számolásnál a magyar beszélgetésekben való fokozódó ügyesség mértéke szerint haladunk.

Szóvá kell még itt tennünk a magyar nyelvgyakorlatokat. A könyvnek ez a része semmiképen sem *nyelvtant*, hanem egyesegyedül *nyelvgyakorlatokat* kíván adni, amelyeknek célja a magyar *helyesírást*, természetesen az osztálynak megfelelő mértékben előkészíteni és alapját megvetni. Azért a könyvnek ez a része tisztán gyakorlatokat nyújt, hogy azokon a tanulók az elterendő célhoz gyakorlati úton jussanak. Ami az alig pár mondatot kitevő általános nyelvtanbeli ismeret illeti és ami nagyobb részben a *helyesírásra* vonatkozik, az csakis összefoglalásnak és a már gyakorlatiasan

megtanultaknak tudatossá tétele végett vétettet fel a könyvbe. Azért ne is a szabályoknak beemlézésére, hanem a gyakorlatoknak olvasgatására és ezzel a szükséges dolgoknak megértésére törekedjünk.

Habár e soroknak a célja: a magyar beszédnek a nem magyar tanítási nyelvű népiskolákban való tanításáról szólni, a jelzett könyvek alapján, mégsem mulasztjuk el, hogy az *anyanyelv* tanítását is ne érintsük.

Az anyanyelven való tanításnak az a célja, hogy a tanuló anyanyelvét helyesen használni tudja, még pedig úgy szóban, mint írásban. Anyanyelvi tanításunknak is tehát ehhez kell alkalmazkodnia. Elérjük pedig, ezen célt azzal, hogy az anyanyelvi olvasást kellően gyakoroljuk, az olvasmányokat gondosan tárgyaljuk és rendszeres anyanyelvi beszélgetéseket is tartunk. Az anyanyelvi írásnál is ugyanaz a cél, mint a magyar írásnál, hogy t. i. a tanulók a *helyesírási* és *fogalmazási* készséget nyerjenek. Ezt pedig az anyanyelvi írásnál is meg kellő helyesírási és fogalmazási gyakorlatok végzésével érhetjük el. Az új tanításterv az anyanyelvi kultúrára iránt annyira előzékeny, hogy minden osztályban a felénél több tanítási órát rendel az anyanyelvnek. Eszerint tehát megvan az időbeli lehetőség is arra, hogy az anyanyelv a megillető gondozásban részesüljön. *J.*

Tájékoztató.

Miniszteri rendelet a tanítók lakásáról.

Iskolahatóságunk, mint tanító házastársaknak 200—200 korona lakbért fizetett ez ideig, az új törvény alapján ennek beszüntetése mellett pedig csak egy tanítót megillető természetbeni lakást adott, mely ellen a vármegyei közigazgatási bizottsághoz felelőleg, szintén elutasítottunk; ezt is megfelelőleg, a vallás- és közoktatásügyi miniszter 48177/1909. szám alatt a következő leiratot adta ki:

A helyi iskolai hatóság az 1907. XXVII. t.-c. 1. §-ának 4. bekezdése értelmében a természetbeni lakás kérdését az ugyanott felsoroltaktól eltérőleg is rendezheti, de a törvény által megengedett eltérő ezen rendelkezés jogát nem lehet olyképen magyarázni, hogy az iskolai hatóság e jog alapján a lakás kérdését olyképp is rendezhetné, hogy csakis egy tanítói lakásilletményt adjon a házassági közösségben élő tanító és tanítónőnek s így az egyik részére semmi se jusson; mert a méltányossággal és a törvény helyes értelmezésével is teljesen ellenkezik, hogy az iskolai hatóság házasságban élő tanítónak és tanítónőnek oly lakást biztosítson, a minőre a törvény alapján már egy tanítónak is igénye van s a kettő közül egyik semmi lakásilletményben ne részesüljön.

Mind a két tanítónak ebbeli igényét tehát, amennyire lehetséges, de a házi közösségre való tekintettel figyelembe kell venni.

A fenti határozatot azért provokáltam, mert sok esetben csak egy tanítót megillető természetbeni lakást követelhettek a házastárs tanítók, amelyet sehogy, sem tudtam magamévá tenni.

Nálunk most 3 szobát (4 már úgy is felesleges volna) 2 könyvtár, és egy tanítót megillető mellek helyiségeket foglaltunk el a természetben meglévő lakásokból, a kertületmény pedig mindkettőnk részére pénzben adatik ki.

A fenti rendelet értelmében tehát megilleti a tanító házastársakat a lakás s ha az iskolahatóság csak egyiket tudja természetben kielégíteni, a másikat 200 kor. átalány illeti meg. Szakas. Tisztelettel *Mányók Ferenc* tanító.

VEGYESEK.

Tanszereket és teljes iskolai berendezéseket jutányosan és előnyös fizetési feltételek mellett szállít s költségvetésekkel

Készséggel szolgál a Szent-István-Társulat könyvkiadóhivatala és könyvkereskedése r. t. Budapesten.

A kath. iskola védelme. «Radnai Farkas püspök a besztercebányai egyházmegye főpásztora, a turóc-szentmáriai újonnan épült róm. kath. iskola és kántortanítói lak építési költségeire 300 kor. segílyt méltóztatott nyújtani. A nemesszivű főpásztor ezen nagylelkű adományáért ez úton is hálás köszönetét fejezi ki a turóc-szentmáriai r. kath. egyházközség képviselőtében az Iskolaszék.»

Tanítók lelkigyakorlata. Pécselt aug. 9—13-án a papnevelőintézetben a pécs egyházmegyei tanítószék számára lelkigyakorlatok voltak, melyen 59-en vettek részt. Gróf *Zichy Gyula* püspök a tanítószék számára erről minden évben gondoskodik oly formán, hogy a tanítóknak az útköltségen kívül egyéb kiadásuk nincs. Nagylelkű áldozatával lehetővé teszi, hogy lelkük felüdüljön és az annyira szükséges erőt nyerjen az évi fáradaimalkhoz. Ez évben *P. Hauer* Ferenc jézustársasági atya kalocsai főgimnáziumi tanár volt a lelkivezető, ki szívének teljes szeretetével, elméjének teljes tudásával irányította elmélkedéseinket. Teljesen ki és felemelt a földies gondolkodásból. Tanítói méltóságunk tudatára vezetett. Aldja meg Isten a közreműködőket. Bakóza, *Ifjú Ruzsinsky József* k-tanító.

Az érdem jutalma. A nagyméltóságú vallás- és közoktatásügyi m. kir. miniszter úr folyó évi 71.225 számú rendelettel Plank Antal beregszászi róm. kath. tanítót, az 1907. évi XXVII. t.-c. 4. §-a alapján a népnevelés terén szerzett kiváló érdemei jutalmazásaképpen 1909. évi január hó 1-től évi 200 kor. fizetés természetével bíró személyi pótlékkal tüntette ki.

Kath. tanító tanszere. *Boldizsár* László bussai kath. tanító két év óta dolgozik egy domborzatos földgömbön. Kiváló tanfériai véleménye szerint a mű egy eddig külföldön sem található földrajzi taneszközök gazdagítja az iskolák felszerelését. Ertesülésünk szerint kártársunk az augusztus 26—27-én tartandó közgyűlésünkön mutatja be földgömbjét s egyik érdekes tárgya lesz a kiállításnak. *Boldizsár* művét érdeme szerint méltatni fogjuk.

Érdekes statisztikai adatok. A hadvezetőség már jóideje gondoskodik arról, hogy a hadseregbe bevonuló, irni-olvasni nem tanult újoncok az írást és az olvasást szolgálatauk ideje alatt lehetőleg tekeletesen megtanulják. Ennek a fázadozásnak a legtöbb esetben teljes az eredménye, amennyiben a szolgálataukat végzett katonák közül irni-olvasni tudás nélkül egy sem hagyja ott a hadsereget. A hadvezetőség most statisztikát állítottatott össze, amely feltünteti a hadseregbe bevonuló újoncok irni-olvasni tudásának számarányát s feltünteti egyúttal ezt az arányt a többi állam hadseregében. A kimutatás szerint Ausztria és Magyarország újoncainak 25 százaléka nem ír és nem olvas a bevonulásnál. Az analfabéták száma a legkisebb Németországban (mindössze 0.05 százalék), utána következnek Svédország, Norvégia és Svájc 0.1 százalékkal, Dánia (0.2%), Nagybritannia (1%). Hollandia (2.1%), Franciaország (4%) és Finnország (5%). Az ezután következő országok az analfabéták számának már erősebb megnövekedését mutatják, amennyiben Belgiumban 10.2%, Görögországban 30%, Olaszországban pedig 31.3% az analfabéta. Az újoncoknak több mint fele nem tud sem olvasni, sem írni: Bulgáriában (52%), Szerbiában és Oroszországban (62%), továbbá Portugáliában és Spanyolországban (70%). Sorban a legutolsó Rómánia, ahol az újoncok 75%-a analfabéta.

Katholikus tanoncinternátus Nyitrán. Folyó évi október hó 1-én Nyitrán katolikus tanoncinternátus nyílik meg a középiskola alsóbb osztályait vagy polgári iskolát végzett oly tanulók részére, kiket a szülői bölcs előrelátás, az élet alapos ismerete és a magyar ipar szebb jövőjébe vetett remény az ipari vagy kereskedői pályára szánt. Az internátus célja növendékeiből jelle-

mes. művelt, szakmájukban úgy gyakorlatilag, mint elméletileg tökéletesen képzett iparosokat nevelni a hazának. Hogy a növendékek szabadon választott szakmájukat gyakorlatilag elsajátítsák, a hétköznapi munkahelyekben töltik, hol a legkiválóbb iparosmesterek vezetése mellett képezik ki magukat. Az ellenőrzést itt is az internátus vezetősége gyakorolja. Tartásdíj havi 34 korona. Jelentkezni már most lehet.

Huszonöt éves működési jubileum. Kedves és felejthetetlen ünnepe volt július 11-én Vágkirályfa község lakóinak. Kováts István kántortanító 25 éve működik a legnagyobb buzgalommal Vágkirályfa községben. A község lakossága hálafejezésül és elismerésének jeléül tiszteletére a szövetkezeti gazdakör helyiségében ünnepélyt rendezett, melyen nagy számmal vett részt nemcsak a község lakossága, hanem a vidéki intelligencia is, az ünnepelt tisztelői és barátai. Jelen volt a kerület képviselője, *Ajtós Horváth* Dezső is. Egymásután üdvözölték a jubiléumt a kerületi papság, a tanítói kör, az iskolaszék, a képviselőtestület, a szövetkezet, a gazdakör, az énekkar és volt tanítványai. Meghatva mondott köszönetet az ünnepelt. Szemében, de nemcsak az ő, hanem a jelenlevők szemében is örömkönyvek csillogtak. *Egy jelen volt.*

Szerkesztői üzenetek.

M. Z. Csütörtök. Már korábban érkezett tudósítás, azt közzétettük. Köszönet. Személyesen is átveheti. — **O. A.** Nem késett. Minden külön intézkedés nélkül előterjeszhető a Tanácsülésen. — **G. F.** A kath. népiskolák használatára tankönyveket az Orsz. Kath. Tanügyi Tanács kebelében működő tankönyvvizsgáló bizottság engedélyezi. Szíveskedjék az Orsz. Kath. Tanügyi Tanács Irodájának Budapest, Szentkirályi-utca 28. szám alá három példányban beküldeni. Díj 70 kor.; ez dr. Zelliger Vilmos pápai káplán, pénztáros úrhoz Budapest, VI. ker., Érsek-utca 2. szám küldendő. — **B. A.** Teljes tájékozódást szerzünk és azután értesíteni fogjuk. — **B. P.** Forduljon az intézet igazgatóságához felvilágosításért egy levéllapon. — **D.** Jövő héten személyesen intézzük a kiállítás rendezését. Az előkészületek már megvannak. — **N. G.** Amit lehet, megteszünk. Sokszoros köszönet. — **M. J.** Köszönet a buzgaloméért. Erősen hisszük, hogy a kiállítás értékes leendő. Ez nem is annyira kiállítás, mint szemléltető bemutatása az illető tárgyak mai fejlett módszerének. Igen, a főváros iskoláinak kollektívja Amerikában is feltűnést keltett: tehát nem hasznos-e az, ha azzal a hazai kath. tanítóság képviselete is megismerkedik. — **Z. H.** Dolgozzunk addig, míg lelkesedésünk forrása táplálja erőnket. Már elmúlt. — **H. Gy. I.** Kérdései oly közelo-kérdései a vallás- és közoktatásügyi miniszteriumnak, hogy azokra a választ meg nem kaphatjuk; de azt hisszük, hogy a VII. osztály vezetője személyes kérésére megadja a felvilágosítást. **Tóth. János** v. b. t. tanácsos államtitkár. — **G. J.** A fizetéskiegészítést és a korpótléket az állam adja meg az illetőnek. Ezt a kérdést általában rendezni kell rendeletileg, mert hasonló zavar mindannyiszor előfordul, valahányszor fiatalabb tanító helyet I—III. s így tovább korpótlékekkel bíró idősebb tanító foglalja el. Az Orsz. Kath. Tanügyi Tanács elé visszük a dolgot. — **B. Gy.** Megsürgeljék. — **K. L.** Igen, jelentkezhet. — **E. J.** Beérkezett. Felhasználjuk. Köszönet. — **M. L.** Beérkezett. Csak részekre osztra közölhetjük. — **H. J.** Levélben feleltünk. — **H. L.** Ha a helyi hatóság egy időre helyettesről nem tud gondoskodni és méltányosságából fizetett helyettes állítani nem tud, akkor személyesen kell, hogy helyettesről gondoskodjék. Forduljon kérelemmel az egyházi főhatósághoz. Az új rendtartási szabályzat erről is gondoskodni fog. — «47.» A jövő évben már 40 évi szolgálata van s így az orsz. tanítói nyugdíjintézetből teljes nyugdíjra jogosított, vagyis 1700 koronára. Ha azonban már most lép nyugdíjba, az egy év után eső részt a fentartó fizeti, mert teljes

fizetését kell hogy nyugdíjál élvezze. — **D. G.** Közzétettük. — **K. L.** Az elintéztést megsürgeljék. — **K. S.** Levélben feleltünk. — **R. I.** Az ujonnan választott is részt kell, hogy vegyen a tantestületi képviselő megválasztásában. A hitoktató tagja a tantestületnek és választói joga van. — **H. G. I.** Az általános ismétlőiskola tantervét kövessék. Ez a régi tanterv. Általános szokás, hogy *kezdők és haladók* csoportjára osztják az ismétlőiskola tanulóit. Így egy tanító több sikerrel taníthatja az ismétlősöket. **2.** A gazdasági iskolások tanterve csakis ily iskolákban követhető. — **P. J.** Levélben feleltünk

Felelős szerkesztő: **Ember Károly.**

Kérelem! Zavarok és késedelmek elkerülése végett minden hirdetésre vonatkozó levelet a kiadóhivatal címére — nem szerkesztőség — kérünk küldeni.

PÁLYÁZATOK.

Esztergomi érseki megye.

Kisúlesen (Bars m.) kántortanítói állás betöltendő. Javadalmazása: 1 szoba, 1 konyha, 1 kamra, 1 istálló. Két kat. hold és 700 □ öl szántóföld, 1 hold és 542 □ öl rét, 1 hold és 43 □ öl legelő és 200 □ öl kert. Legeltetési jog 3 drb. szarvasmarhára és makkoltatási jog 2 drb. sertésre. 16 ürméter fa, 12½ hektoliter rozs és ugyannyi árpa, munkaváltság 84 korona, tandíj mindennapi tankötelesektől 200 korona, ismétlősökért 90 kor. Stólajvédelem 52 korona. Államsegély most fog kérelmeztetni. Pályázati határidő *aug. 29-ike*, ugyanakkor választás is lesz. Személyes megjelenés megkívántatik. Az állás szeptember 1-én elfoglalandó. Kellően felszerelt kérvények a nagyülési róm. kath. plébániahivatalhoz küldendők. *Margorin István* iskolaszéki elnök.

467 2-2

A szokolóczi (Nyitra m.) róm. kath. kántortanítói állásra *augusztus 30-iki* határnappal pályázat hirdettek. Lakása két szoba, egy konyha, egy kamra, pince, istálló, 61 és házikert. Jövedelme készpénzben, terményekben, államsegéllyel 1000 korona. A folyamodványok *Fehérváry Kálmán* esperes, Erádek u. p. Kocsócz, a szokolóczi iskolaszékre címezve, nyújtandók be.

463 2-2

A ludányi (Nógrád) plébániához tartozó **szécsényhalászi** róm. kath. fiók hitközség iskolaszéke a megüresedett tanítói állásra pályázatot hirdet. Javadalmazása: 2 szobából, konyha, kamara, istállóból álló lakás, 9 hold és 116 négyszögöl szántóföld; 3 hold 1179 négyszögöl rét; 225 négyszögöl kert; 12 ürméter tűzifa; tandíjából 109 kor. 76 fillér; községi segély 60 korona; államsegély 431 korona; 24 pozsonyi mérő rozs pénzértékben megváltva 144 korona; összesen 1000 korona. Az iskolaszékhez címzett kérvények alólírott róm. kath. plébániahivatalhoz *augusztus 30-ig* küldendők be. A választás szeptember 2-án tartatik meg. Tanítónak is pályázhatnak. *Ludányi róm. kath. plébániahivatal* (Nógrád megye).

492 1-1

Szenavár (Hont m.) nyugdíjazandó kántortanítói állásra pályázat hirdettek *augusztus 31-re*; személyes jelentkezés, tótnyelv ismerete megkívántatik. Javadalmazása 3 szoba, konyha, kamra, istálló, 61 ak, pajta; ½ hold kert, 2 szántó, 2½ rét (6½ szántó községi alapvagyon 10 kor. bérletért) kellő magaviselet mellett hívek megmunkálják, 17 legelő; 32 ürméter vegyes

tüzifa: 60 hektoliter rozs; tandij: mindennapiak után 120; ismétlősökért 40, gazdasságiért 60, két osztály fűtésért tisztogatásért 100, ostyasütés, templomi ruhamosás 44, Kegyürtöl 18, stóla 100, zsellérpénz kantatióért 60, államsegély 97 korona. Kérvények *Csizmár Márton* esperes-plébánoshoz küldendők. 488 1—1

Szenavár (Hont m.) másodtanítói állásra pályázat hirdetik *augusztus 31-ig*. Javadalma 2 szoba, konyha, kamra: községtől és államsegélyben 1000 korona; tót nyelv ismerete szükséges, előnnyel bírnak kántori teendők kisegítői, fogyasztási szövetkezetnél közreműködők. Kérvények *Csizmár Márton* esperes-plébánoshoz küldendők. 489 1—1

A garamujfalui róm. kath. iskolánál újonnan szervezett második tanítói állomásra *augusztus hó 28-ig* pályázat hirdetik. Javadalma: a községi pénztárból 100 korona, államsegély 400 korona, kertpótlás címén 20 korona. Lakás áll: 2 padlózott szoba, zárt konyha, kamra és padlás használatából. A pályázni óhajtok felszerelt folyamodványukat *Báthy Gyula* esperes-plébánoshoz a róm. kath. iskolaszékre címezve küldjék el. Garamujfalu. (Bars vm.) posta helyben. 498 1—1

Fenyvesi filiális kántortanítói állásra a Népevelő 29-ik számában hirdetett pályázat megújított *szept. 2-ig*. Választás s próba *szept. 5-én* délután 3 kor, amikor személyesen meg kell jelennie a pályázónak. Hosszúfalu (Pozsony m.), posta Cseszte, *Zlatos József* plébános. 501 1—1

Csanádi egyházmegye.

Székudvari róm. kath. kántortanítói állásra pályázat hirdetik. Javadalom: három szobás lakás, melléképületek, megfelelő kert. Huszonhárom kishold szántó-föld, melynek adóját kántortanító fizeti. A hitközségtől 600 korona, évi készpénz és 8 öl tűzifa, melyből a tanyterem is fűtendő. Stóla körülbelül 200 korona. Kötelesség: a kántori teendők végzése és I—VI. osztályú népiskola vezetése. Kántori próbával egybekötött választás *augusztus hó 26-án* d. e. 10 órakor tartatik. Személyes megjelenés kívánatos, de nem díjazatik. Pályázatok Róm. Kath. Plébániahivatalnak, Székudvar, Arad megye, küldendők. Az állás szeptember 1-én foglalandó el. 491 1—1

Győri püspöki megye.

A veszkényi (Sopron m.) róm. kath. iskolánál egy osztálytanítói állásra pályázat hirdetik. Javadalma 1000 kor. egy szobás lakás butorozva és kertjárándóság fejében 20 kor. Kötelessége egy osztály vezetésén kívül az ismétlősök egyik nemének oktatása s a kántori teendőkben a kántortanító esetleges helyettesítése. Ezen lakását a községben más lakással csak az iskolaszék engedelmével cserélheti fel s az esperes kerületi tanítói körnek tartozik tagja lenni. A kérvények *aug. 28-ig* a veszkényi iskolaszékhez küldendők. Személyes megjelenés előnyben részesül. 504 1—1

Bősárkány (Sopron m.) róm. kath. iskolaszéke pályázatot hirdet *aug. 25-ig* osztálytanítói állásra. Javadalma 900 kor. államsegély, községtől 100 kor., lakáspénz évenként 60 kor., míg az iskolafentartó lakást adni nem tud, 20 kor. kertilletmény. Pályázatok a bősárkányi plébániahivatalhoz küldendők. 471 2—2

A szikrai (Sopron m.) róm. kath. kántortanítói állomásra *aug. 26-ra* pályázat hirdetik. Fizetés: 1000 kor. Pályázati kérvények a plébániahivatalhoz, Szikra, (Sopron megye) u. p. Márczfalva, címezve *aug. hó 26-ig* adandók be. 499 1—1

Nyitrai püspöki megye.

A boronási (plébánia Kosárfalva, Trencsén megye) újonnan szervezett róm. kath. tanítói állásra pályázat hirdetik. Fizetés a hitközségtől 100 kor., államsegély

900 kor., failletmény 24 kor., lakás konyhakerttel. A választás napja *aug. 31*. Állás szeptember 1-én elfoglalandó. A tót nyelv tudása szükségeltetik. *Mendl Ignác* plébános. 605 1—2

Pannonhalmi főapátság.

A deákii róm. kath. iskolaszék orgonálni is tudó tanítónőt keres. Fizetése 1000 kor., kertilletmény 20 kor. egy butorozott szoba fűtéssel. Kérvények *aug. 29-ig* elnökséghez intézendők. Deáki (Pozsony m.) 502 1—1

A tényői (Tényőfalu és Tényőhegy egyesített hitközségi róm. kath. kántortanítói állásra pályázat hirdetik. Javadalma: 11⁷⁵⁷/₁₀₀₀ hold szántó-föld, melyet a hívek munkálnak meg, 214 öl rét, 732 öl házikert, három padlós szoba, zárt konyha és melléképületek, stóla, párpénz és párgabona, bővebben a díjlevélben. Az 1908. évi javadalmi jegyzőkönyv szerint javadalmának pénzegegyenértéke 1463'89 kor. A szokásos harangozásról gondoskodni tartozik. A kérvények benyújtásának határideje *szept. 1*. A választáson, mely *szept. 2-án* lesz, személyes megjelenés kívánatik. Orgonálás és énekpróba csak a választás napján. Állását *szept. 12-én* tartozik elfoglalni. Tényőfalu (Győr megye). *Iskolaszéki elnök*. 506 1—1

Pécsi egyházmegye.

A sásdi (Baranya m.) plébániához tartozó **Hörnyék** főkközségben nyugdíjazás folytán megüresedett tanítói állomásra pályázatot hirdetnek. Javadalma: megfelelő lakás és házikerten kívül 2 kat. hold 564 öl szántó-föld 600 öl rét, melyet a hitközség lekaszáltat, úgy az elő mint az utószénát felgyűjteti és behordatja. Párber 84 pártól mintegy 14¹/₂ mm. búza a 14 korona számítva, 84 pártól mintegy 7¹/₂ mm. rozs a 11 koronába számítva, a javadalmi jegyzőkönyv szerint 4 öl tűzifa, készpénz és 208 korona államsegély 1000 koronáig kiegészítve a javadalmi jegyzőkönyv szerint, a helyi kántori esetleges jövedelmen kívül. Tannyelv magyar, de a német nyelv tudása is kötelező, mivel temetéseknél a német nyelv is használatos. Kötelessége a köznapi és ismétlő tan-köteleseket oktatni, vásár- és ünnepnapokon helyben litániát tartani s a helyi kántori teendőket a díjlevélben meghatározott díjért teljesíteni, a pécsi egyházmegyei tanítóegyesületbe belépni. Személyes megjelenés nem szükséges, de óhajtják az iskolaszéki tagok. Kérvények *szept. 4-ig* benyújtandók alulírotthoz. Az állomás választás után elfoglalandó. *Szűcs József*, plébános, iskolaszéki elnök. 496 1—1

Rozsnyói püspöki megye.

Hangonyi kántortanítói állásra pályázat hirdetik. Javadalma lakás, melléképületek, kerten kívül: ingatlan 300 kor. megállapított haszonbérértékben, földmunkaváltság 100 kor., földdel bíró pártól 1 véka rozs, 1 csirke, zsellérpártól 1¹/₂ véka rozs, özvegy fél párbért fizet, stóla átlag 100 kor., 24 m. tűzifa, tandij 100 kor. Megállapított jövedelem összesen 1640 kor. Kántortanító harangozót is fizeti, jelenleg 5 köből rozstot fizet. Választás *szept. 2*. délelőtt 10 óra. Személyes megjelenés kérietik. Megválasztott állását azonnal elfoglalhatja. Plébánia Szentsimon, posta Felsőhangony (Gömör m.). *Dr. Göbl Márton*, plébános. 478 2—2

Az almágyi (Gömör m.) róm. kath. kántortanítói állásra pályázat hirdetik. Javadalma államsegéllyel 1000 kor. Két egészen új szoba és melléképületek. Kérvények az egyházasháti plébániahivatalhoz (u. p. Ajnácskő) *augusztus hó 29-ig* küldendők. A választás augusztus 30-án délelőtt 10 órakor lesz megtartva Almágyon. Személyes megjelenés szükséges. 487 1—1

Szepesi püspöki megye.

A tavasi róm. kath. tanítói állomásra *aug. 28-ikára* pályázat hirdetik. Fizetés ezer korona. Nők is pályáz-

hatnak. Kérvények *Kravez Páter* esperes címére Szepeshanusfalvára küldendők. 461 2-2

Székesfehérvári egyházmegye.

Kisceséri pusztai róm. kath. tanítói állásra pályázat hirdettetik. Javadalma 600 kor. készpénz, 1 hold föld és házikert haszonélvezete, 4 öl tűzifa, melyből a tanterem is fűtendő és szép lakás. Államsegély kéretik. Kötelessége az I.—VI. osztályt tanítani. Kellően felszerelt kérvények, nagyméltóságú *gróf Batthyány Lajos* úrnak címezve, Angyal Ferenc plébánosnál Polgárdin, szept. 1-ig nyújtandók be. 503 1-1

Szombathelyi egyházmegye.

A hegyhátszentjakabi (Vas m., u. p. Viszák) róm. kath. II-ik tanítói állásra *augusztus 29-ére*, mikor is a választás megtartatik, pályázat hirdettetik. Fizetés: államsegélyből és hitközségtől 1020 korona és egy butorozott szoba. Kötelmei díjvel szerint. Csak nőtlen tanítók pályázhatnak. Állás szeptember 1-én elfoglalandó. Kérvények *Főnyí Odón* iskolaszéki jegyző címére küldendők. 495 1-1

A nagyfalvai plébániához tartozó Nemetlak fióközségben szervezett tanítói állomásra pályázat hirdettetik. Jövedelme: A róm. kath. hitközségtől 100 kor., államsegély 900 kor., törvény követelmeinek megfelelő lakás és 20 kor. kertilletmény. Tannyelv magyar, segédnyelv német. Határidő *szeptember 1-je*. Plébániahivatal Nagyfalva (Vas m.) 494 1-1

A pásztorházai (Vas m.) róm. kath. népiskolánál a III. tanítói állomásra pályázat hirdettetik. Jövedelme szabad lakáson kívül 100 kor. a hitközség pénztárából, 900 kor. államsegély s 16 méter puha tűzifa hához szállítva a tanterem fűtésére és saját használatára. Tannyelv magyar, segédnyelv horvát. Kötelessége a reá bízott osztályok vezetése, az ismétlősök oktatása felváltva s szükség esetén a kántoriakban való segédkezés. Határidő *aug. 29.* Állomás elfoglalandó szept. első hetében. *Jandrisceits Péter* iskolaszéki elnök. 490 1-1

Váci egyházmegye.

A dunakeszii róm. kath. iskolaszék pályázatot hirdet egy férfitanítói állásra. Javadalma 1000 kor. butorozott lakás, 10 kor. kertvátság és egy öl tűzifa. Kötelessége a tanításon kívül szükség esetén a kántoriakban segédkezni. Próbaorgonálás és próbatanítás aug. 24-én d. e. 10 órakor s ezután választás. Ha a megválasztott osztálytanító jól kántorizál, úgy az alagi kápolnában vasár- és ünnepnapokon szentmisén és litánián fungál, amiért készpénzben 400 korona fizetést kap. A kellően felszerelt kérvények *aug. 23-ig Richter Béla* plébános, iskolaszéki elnökhöz küldendők. 485 2-2

Szendehelyre (Nógrád m.) kerestetik szept. 10-re segédkantortanító 3 hónapra. Fizetés havi 60 korona. Választás november végén. *Iskolaszéki elnök*. 493 1-3

Tóalmáson az újonnan szervezett V. tanítónői állásra pályázat hirdettetik. Jövedelme róm. kath. hitközségtől 100 kor.; államsegélyből 900 kor. Lakbér 200 kor. vagy természetbeni lakás. Kertilletmény 20 kor. Kötelessége az I. vegyes osztály vezetése és a kézimunka tanítás heti 3 órában. A kellően felszerelt kérvények a róm. kath. Iskolaszékhez címzendők *s aug. 31-ig Garancsy Péter* plébános, iskolaszéki elnök nevére küldendők. Az állás okt. 1-én foglalandó el. 500 1-1

Pusztára gazdatiszti családhoz 3 fiú gyermek mellé, elemi iskolák I-ső és IV-ik osztályába való oktatására keresek egy róm. kath. vallású nevelőnőt, ki a német nyelv és zongorába tanítást nyújtani képes, előnybe részesül. Fizetési igények elősorolásával ajánlatok *Berecz János*, Alsó-Jattó u. p. *Tornócz (Nyitra m.)* küldendők. 497 1-1

Az «Eötvös-alap» elnöksége a nagykanizsai «Patria» pótkávégyár vezetőségével abban állapodott meg, hogy ennek a kifogástalan berendezésű, nagyszabású, minden ízében magyar vállalatnak gyártmányát a tanintézetek vezetőségeinek és a tanító uraknak figyelmébe fogja ajánlani, egyúttal fel fogja őket kérni, legyenek szívesek ezt a magyar föld termelte és magyar kéz készítette nélkülözhetetlen fogyasztási cikket saját háztartásaikban használatba venni s a fogyasztó közönségnek ajánlani, azért, mert: magyar, azért mert minden más a piacon levő hasonygyártmányú cikknél jobb és végezetül azért, mert az Eötvös-alap minden eladott dobozból jutalékokat kap s annak állandó hasznót hoz.

A magunk részéről nem tudjuk eléggé méltányolni az «Eötvös-alap» elnöksége és választmányának üdvös, helyes, a közgazdasági életkörülményeinket is oly mélyen érintő intézkedését, mint ilyen melegen ajánljuk olvasóink figyelmébe.

ROMAI KATHOLIKUS
ELEMI NÉPISKOLA

**NÉPISKOLAI
GIMTÁBLÁK**

45×60 cm. nagyságban, rendkívül tartós, ömlesztett acélbádoglemezről, fehérszomszanc alapfestéssel, tekete nagybetűs felirattal, az itt látható mintarajz szerint színes magyar címerrel ellátva darabonként **10 koronáért** megrendelhetők. ♦♦♦♦♦

A SZENT-ISTVÁN-TÁRSULAT
könyvkiadóhivatala és könyvkereskedése részv.-társ.
Budapest, VIII., Szentkirályi-utca 28/B. sz.
Bármely más felirat jutányos áron megrendelhető.

278

Elsőrendű légszivó-rendszerű harmoniumok specialis beszerzési forrása — Monarchiában.

Elismert elsőrangú műrecek csak a Zimmermann-féle

HARMONIUMOK.

Ausztria-Magyarországi képviselője:

Hörl Nándor, Pozsony,
Ventur-utca 24. szám.

ARJEGYZÉK INGYEN.

Főtiszt. papság és tanároknak részletfizetésre. Üzetek: Lipcse, Szt-Pétervár, Moszkva, Riga és Londonban.

Tanítónők és Tanítók! Kerjék mindenkor és ajánlják mindenütt a valódi «Patria» pótkávé, mely megbízható **tősgyőkeres magyar** gyártmány, minden csomag és doboz «Patria» szerződésünk szerint az «Eötvös-Alap»-nak hasznot hoz, miért is erkölcsi kötelességünk ezen kitünő gyártmányt ajánlani, mely minden kiállításán az **első** díjat nyerte és minden üzletben kapható. **Zamatos, szindus, jó kávé** csakis a

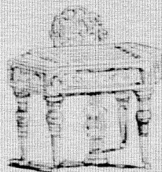
264

valódi „PATRIA” pótkávéval

készíthetünk, mely a legjobb hazai nyers anyagokból a leg gondosabban készül és **minősége** minden más gyártmányt felülmúl.

Mindennemű hangszert:

cimbalmot, hegedűt, fu-
volát, grammophont,
zongorát stb. esekély
havi törlesztésre

szállít

NOWOTNÝ J. Budapest, VI. kerület,
Nagymező-utca 21. sz.

Kérjen hangszer-árjegyzéket.

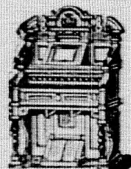
41-11.

Orgona-harmoniumokat

mindkét rendszer szerint legolcsóbban szállít

PAJKR REZSŐ és TSA

Budapest, X., Delej-utca 25/B (Tisztviselőtelep.)

Pedális harmoniumok mindkét rendszer szer-
int és minden nagyságban pontos or-
gona-méretekkal templomok, szemináriu-
mok részére és mint gyakorló orgonák.
Bérmentes szállítás az utolsó vasúti állomáig.
Tanerőknek s lelkészeknek különös
szárazlékengedmény. Árjegyzék ingyen
és bérmentve. Részletfizetés engedé-
lyezve. 23

Az Orsz. Kath. Magyar Iskolaegyesület szerződést
kötött a Gazdák Biztosító Szövetkezetével a Kath.
Egyházi Javaknak Biztosítása érdekében.

Az iskolaegyesületnek ezzel az a szándéka, hogy az
összes egyházi javak: püspökségek, káptalanok,
szemináriumok, szerzetesrendek vagyona, az egyes
egyházmegyék területén levő templomok, isko-
lák, plébániák, tanítói lakások stb. egy helyen
és pedig a Gazdák Biztosító Szövetkezeténél biz-
tosítottassanak s az abból befolyó jutalékok az
Iskolaegyesületet illessék meg kath. céljaink és
érdekeink szolgálatára. Ezeknek a javaknak biz-
tosításán kívül felvette munkakörébe a magánfelek-
től szerzendő biztosítási ügyletek lebonyolítását is
a tűz-, jég- és életágazatban. Ez utóbbiak bizto-
sításait az alapszabályok szerint megalakítandó
plébániai csoportok útján kívánja lebonyolítani.
Amiért is felkérjük a plébános, káplán és tanító
urakat, legyenek szivesek ebben a munkálkodá-
sunkban bennünket támogatni. — A Gazdák Biz-
tosító Szövetkezte az Orsz. Kath. Magyar Iskola-
egyesülettel egyetértve egy központi irodát szer-
vezett a biztosítási ügyletek lebonyolítására, ami

Budapest, VIII., Baross-utca 10. szám

(Gazdák Biztosító Szövetkezte) alatt van, érdek-
lődők ide sziveskedjenek felvilágosításért fordulni,
amit minden esetben mindenkinek készséggel
fogunk megadni.

**Az Orsz. Kath. Magyar Iskolaegyesület
központi irodája.**

38 3—24

RIGLER JÓZSEF EDE

□ PAPIRNEMÜGYÁR RÉSZVÉNYTÁRSASÁG □

BUDAPEST
VI, RÓZSA-UTCA 55.

Chromolitografiai műintézet és könyvnyomda

készít: részvényeket, csekk, pénztárjegyeket, taka-
rékpénztári betétkönyvecskéket, plakátokat művészi
kivitelben. □

Vonalzó-intézet és üzleti könyvek gyárában
kötött anyagból laposan nyíló üzleti könyvek,
másoló- és jegyzet-könyvek. □

Iskolai felszerelések, u. m.: irkák, gyakorlatok, rajz-
füzetek, rajztömbök, vázlatkönyvek stb. készülnek.

Levélborték- és levélpapír-osztályban állandóan
diszes levélpapír- és borték-különlegességek csinos
dobozokban, eljegyzési és névjegykártyák készülnek.

„Adria“-szárazlemezek, fényképészeti kartonok és
felszerelések. □

Gizella-Telepi faneműgyár modern iroda-beren-
dezések, iskolai és mérnöki rajz- és írószerek lerakata.